

Zbigniew Piepiora

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

KŁĘSKI ŻYWIÓŁOWE NA OBSZARZE POLSKI I FINANSOWANIE USUWANIA ICH SKUTKÓW Z BUDŻETU PAŃSTWA

Streszczenie: W ostatnich latach Polska doświadczyła wielu katastrof naturalnych. Zjawiska te spowodowały cierpienie ludzi, szkody i często także zmiany związane z obszarem ich oddziaływania. W artykule przedstawiono występowanie katastrof naturalnych na obszarze Polski i ich oddziaływanie na otoczenie. Następnie ukazano finansowanie usuwania skutków katastrof naturalnych z budżetu państwa według jego części w latach 2000-2004.

Słowa kluczowe: klęska żywiołowa, finansowanie, usuwanie, skutki, budżet państwa.

1. Wstęp

W latach 1982 i 1983 na północy Polski miały miejsce pożary lasów. W roku 1997 nasz kraj nawiedziła powódź, która spowodowała największe szkody w dorzeczu Odry. 18 stycznia 2007 r. przez Polskę „przetoczył się” huragan „Cyryl”, który spowodował ogromne szkody w Europie. W sierpniu tego samego roku nad Mazurami przeszedł „biały szkwał”, który pochłonął dwanaście ofiar i wyrócił wiele jachtów, a ratownicy udzielili pomocy łącznie osiemdziesięciu siedmiu osobom. Rok później nad Polską przeszły tornada, łamiąc i wyrywając drzewa oraz zrywając dachy. W 2009 i w 2010 r. obszar naszego państwa nawiedziły powodzie, z których ta ostatnia była porównywalna w skutkach z powodzią z 1997 r.

Przytoczone wydarzenia określa się mianem klęsk żywiołowych, które zdefiniowano w art. 3 Ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęsk żywiołowej jako „katastrofę naturalną lub awarię techniczną, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem”¹. Klęskę żywiołową w świetle niniejszej definicji może wywołać także katastrofa nienaturalna, jednakże na potrzeby niniejszego artykułu, który nie traktuje o występujących

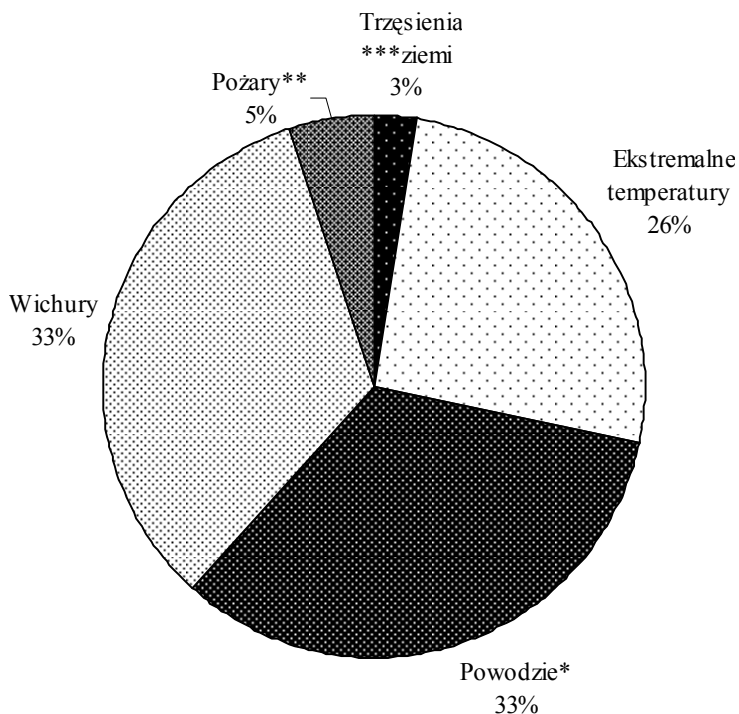
¹ Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęsk żywiołowej, DzU 2002, nr 62, poz. 558 z późn. zm.

samoczynnie awariach technicznych, pojęcie klęski żywiołowej jest tożsame z katastrofą naturalną.

Celem artykułu jest przedstawienie występowania katastrof naturalnych na obszarze Polski i finansowania usuwania ich skutków. Autor prezentuje występowanie klęsk żywiołowych i ich oddziaływanie na otoczenie. Następnie ukazane zostaje finansowanie usuwania skutków katastrof naturalnych z budżetu państwa na tle szkód spowodowanych przez nie na obszarze naszego kraju w latach 2000-2004.

2. Wybrane katastrofy naturalne i ich skutki na obszarze Polski w latach 1919-2010

Występowanie katastrof naturalnych na obszarze Polski w latach 1919-2010 zaprezentowano na rys. 1. Analizując go, można zauważyć, że do katastrof naturalnych występujących najczęściej należą powodzie oraz związane z nimi osuwiska, wichury i ekstremalne temperatury. Należą one do grupy katastrof hydrometeorologicznych.



* Powodzie, osuwiska i zjawiska pokrewne.

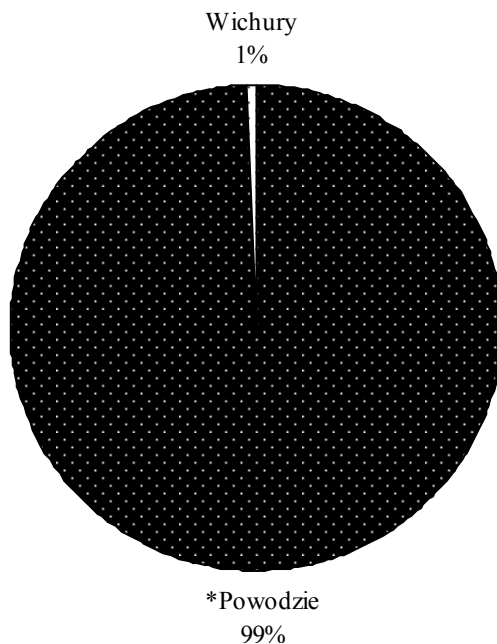
** Pożary powodowane przez czynniki naturalne (np. od uderzenia pioruna).

*** Trzęsienia ziemi i aktywność sejsmiczna.

Rys. 1. Występowanie katastrof naturalnych według typu na obszarze Polski w latach 1919-2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie: EM-DAT: OFDA/CRED, <http://www.emdat.be>, 20.03.2011.

Udział procentowy katastrof naturalnych w negatywnym oddziaływaniu na ludzi w Polsce w badanym okresie przedstawiono na rys. 2. Rozpatrując rysunek, można stwierdzić, że praktycznie 100% ludzi zostało poszkodowanych przez powodzie, osuwiska i zjawiska pokrewne. Wśród osób objętych negatywnymi konsekwencjami kataklizmów znalazły się ofiary, które straciły swój dobytek, zostały zabite, ranne i poszkodowane przez nie w inny sposób.



* Powodzie, osuwiska i zjawiska pokrewne.

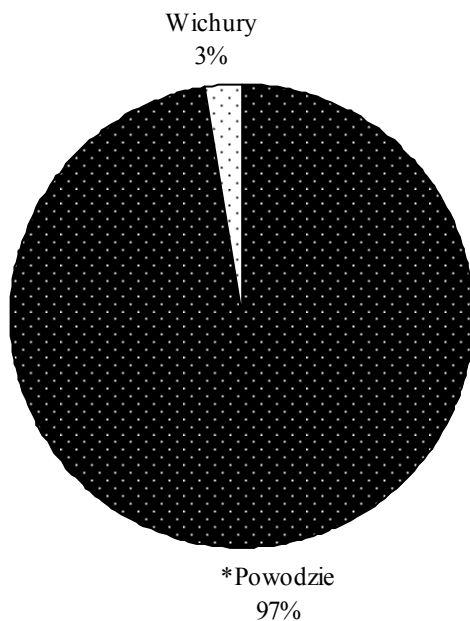
Rys. 2. Udział procentowy katastrof naturalnych w negatywnym oddziaływaniu na ludzi na obszarze Polski w latach 1919-2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *EM-DAT: OFDA/CRED*, <http://www.emdat.be>, 20.03.2011.

Udział procentowy katastrof naturalnych w powodowaniu szkód na badanym obszarze w latach 1919-2010 przedstawiono na rys. 3. Wynika z niego, że największe szkody na obszarze Polski w wymienionym okresie spowodowały powodzie, osuwiska i zjawiska pokrewne. Procentowy udział szkód przez nie spowodowanych był podobny do odsetka ludzi przez te zjawiska poszkodowanych (rys. 2) i wynosił 97%.

W tabeli 1 zestawiono występowanie katastrof naturalnych i ich skutki na obszarze Polski w latach 1919-2010. W wymienionym okresie zanotowano 13 powodzi i tyle samo wichur. Powodzie poszkodowały ponad jedną trzecią miliona osób, powodując straty o wartości przekraczającej 24 miliardy zł indeksowanych do 2011 r.

Łączna liczba katastrof naturalnych w latach 1919-2010 na badanym obszarze wyniosła prawie 40. Poszkodowanych zostało prawie 400 tysięcy ludzi. Szkody spowodowane przez wymienione zdarzenia wyniosły prawie ponad miliard dolarów.



* Powodzie, osuwiska i zjawiska pokrewne.

Rys. 3. Udział procentowy katastrof naturalnych w powodowaniu szkód na obszarze Polski w latach 1919-2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *EM-DAT: OFDA/CRED*, <http://www.emdat.be>, 20.03.2011.

Tabela 1. Występowanie katastrof naturalnych i ich skutki na obszarze Polski w latach 1919-2010

Typ katastrofy	Liczba zdarzeń	Liczba osób poszkodowanych	Szkody w tysiącach zł (indeksowanych do 2011 r.)
Trzęsienia ziemi*	1	0	0
Ekstremalne temperatury	10	0	0
Powodzie**	13	368 574	24 159 000
Wichury	13	2 042	639 450
Požary***	2	0	0
Razem	39	370 616	24 798 450

* Trzęsienia ziemi i aktywność sejsmiczna.

** Powodzie, osuwiska i zjawiska pokrewne.

*** Pożary powodowane przez czynniki naturalne (np. od uderzenia pioruna).

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *EM-DAT: OFDA/CRED*, <http://www.emdat.be>, 20.03.2011.

Tabela 2. Występowanie katastrof naturalnych i ich skutki na obszarze Polski w latach 2000-2004

Typ katastrofy	Liczba zdarzeń	Liczba osób poszkodowanych	Szkody w tysiącach zł (indeksowanych do 2011 r.)
Trzęsienia ziemi*	0	0	0
Ekstremalne temperatury	3	0	0
Powodzie**	2	15 600	2 100 000
Wichury	2	0	450
Pożary***	0	0	0
Razem	7	15 600	2100 150

* Trzęsienia ziemi i aktywność sejsmiczna.

** Powodzie, osuwiska i zjawiska pokrewne.

*** Pożary spowodowane przez czynniki naturalne (np. od uderzenia pioruna).

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *EM-DAT: OFDA/CRED*, <http://www.emdat.be>, 20.03.2011.

W tabeli 2 dokonano analizy dla znacznie krótszego okresu i przedstawiono występowanie katastrof naturalnych i ich skutki na obszarze Polski w latach 2000-2004. W wymienionym okresie zanotowano trzykrotne wystąpienie ekstremalnych temperatur. Trzęsienia ziemi i pożary nie wystąpiły. Powodzie poszkodowały ponad 15 tys. osób, powodując straty o wartości przekraczającej 2 mld zł indeksowanych do 2011 r. Łączna liczba katastrof naturalnych w latach 1919-2010 na badanym obszarze wyniosła prawie 7.

3. Finansowanie z budżetu państwa usuwania skutków klęsk żywiołowych

Po powodzi, która miała miejsce w 1997 r., zadania odbudowy całkowicie zniszczonej lub poważnie uszkodzonej infrastruktury technicznej i obiektów użyteczności publicznej stanowiących własność samorządową wielokrotnie przekraczały możliwości budżetowe samorządów oraz dotychczasowego systemu finansowania ochrony przeciwpowodziowej. W tej sytuacji w 1997 r. w Polsce przyjęto do realizacji Narodowy Program Odbudowy i Modernizacji, którego priorytetowym zadaniem stała się odbudowa i modernizacja przede wszystkim infrastruktury komunalnej gmin dotkniętych skutkami powodzi oraz infrastruktury ochrony przeciwpowodziowej. Na ten cel zabezpieczono finansowanie (tab. 1), które pochodziło z budżetu państwa w ramach rezerwy celowej na usuwanie skutków klęsk żywiołowych, w tym pożyczek zagranicznych zaciągniętych w Banku Światowym, Europejskim Banku Inwestycyjnym i Banku Rozwoju Rady Europy². Budżet na usuwanie skutków klęsk żywiołowych w budżecie państwa według części w latach 2000-2004 po zmianach przedstawiono w tab. 3.

² G. Tomaszewski, J. Warkocz, J. Winter, *Usuwanie skutków powodzi i innych klęsk żywiołowych oraz zasady ich finansowania w latach 1997-2003*, Biuro do Spraw Usuwania Skutków Powodzi. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2003, s. 1.

Tabela 3. Budżet na usuwanie skutków kłesk żywiołowych w budżecie państwa według części w latach 2000-2004 po zmianach, w tysiącach zł (indeksowanych do 2011 r.)

Części budżetu państwa	2000	2001	2002	2003	2004
Kancelaria prezesa rady ministrów	0	10949	1546	1410	2390
Budownictwo, gospodarka przestrzenna i mieszkaniowa	0	0	0	0	3936
Gospodarka wodna	247794	352205	318425	340651	373284
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0	1119	0	363	685
Praca	0	373	0	0	0
Rozwój wsi	11361	1133	678	270	190
Rynki rolne	0	0	0	0	0
Sprawiedliwość	0	0	0	0	0
Szkolnictwo wyższe	0	0	0	0	0
Transport	0	129423	0	0	0
Środowisko	0	0	0	0	0
Sprawy wewnętrzne	0	0	0	0	0
Zdrowie	6529	0	0	0	0
Urząd mieszkalnictwa i rozwoju miast	4250	6565	9172	5876	0
Budżety wojewodów					
Leśnictwo	0	0	589	103	0
Wytwarzanie energii elektrycznej, gazu i wody i zaopatrywanie w nie	0	0	376	234	391
Transport i łączność	99522	85068	78126	77348	79885
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	119688	0	4165	2967	2723
Gospodarka mieszkaniowa	11731	2218	767	573	541
Działalność usługowa	0	264	0	0	0
Administracja publiczna	0	2079	7883	291	0
Oświata i wychowanie	0	12557	1243	0	0
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0	1042	8569	332	22493
Oświata i wychowanie	11687	0	0	1121	350
Kultura i sztuka	5741	0	0	0	0
Ochrona zdrowia	14078	832	0	4261	637
Opieka społeczna	195	57055	4103	12368	29337
Edukacyjna opieka wychowawcza	0	0	0	8	25
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0	2424	460	654	346
Kultura fizyczna i sport	1656	420	0	271	35
Administracja państwowa	2701	0	0	0	0
Rezerwy celowe					
Rezerwa na usuwanie skutków kłesk żywiołowych	598162	406372	293252	266311	295901
Kredyt na usuwanie skutków kłesk żywiołowych	703900	522217	426537	712310	592294
Razem	1838996	1594314	1155891	1427723	1405443
Suma					7422367

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Sprawozdania z wykonania budżetu państwa za lata 2000-2004*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2001-2005.

Warto nadmienić, że środki z budżetu państwa wsparto finansowaniem z³:

- budżetów samorządów terytorialnych;
- funduszy pomocowych (m.in. NFOŚiGW, WFOŚiGW oraz Ekofunduszu);
- funduszu PHARE i innych środków pomocowych UE;
- środków organizacji pozarządowych, w tym szczególnie prowadzących działalność o charakterze humanitarnym i charytatywnym (Caritas, Polskiego Czerwonego Krzyża i innych, Telewizji Polskiej oraz innych mediów).

W grudniu 2001 r. Rząd Rzeczypospolitej Polskiej podpisał umowę z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym na współfinansowanie naprawy, odbudowy i modernizacji obiektów gospodarki wodnej, wałów przeciwpowodziowych i innych urządzeń ochrony przeciwpowodziowej. Realizacja całego projektu zamknęła się w kwocie ponad 1,5 mld zł i została zakończona w 2006 r. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów podpisała także umowę finansową, zgodnie z którą Europejski Bank Inwestycyjny udzielił Polsce kredytu w wysokości 50 mln euro na współfinansowanie systemu monitoringu i ostrzegania, naprawy, odbudowy i ochrony infrastruktury publicznej, która została zniszczona lub jest narażona na zniszczenie przez osuwiskowe ruchy ziemi. Środki przeznaczone na realizację całego projektu, po uwzględnieniu środków krajowych, kształtowały się na poziomie 67,7 mln euro. W roku 2003 środki zapisane w ustawie budżetowej na usuwanie skutków klęsk żywiołowych przeznaczono na realizację i kontynuację programów obejmujących m.in. budowę systemu osłony przeciwpowodziowej, w tym na obiekty gospodarki wodnej i wały przeciwpowodziowe 400 mln zł, odbudowę i modernizację urządzeń systemu ochrony powodziowej, współfinansowanie programów usuwania skutków klęsk żywiołowych w ramach kredytów zaciągniętych w międzynarodowych instytucjach finansowych, odtworzenie zniszczonego i uszkodzonego wyposażenia w jednostkach straży pożarnej należących do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego oraz wyposażenie Krajowych Baz Sprzętu Specjalistycznego (w tym magazynów powiatowych i gminnych)⁴. W ramach środków zapewnionych w ustawie budżetowej uwzględniono również dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w dziedzinie remontów lub odbudowy uszkodzonych i zniszczonych obiektów budowlanych po uprzednim ustalaniu szkód i oszacowaniu strat spowodowanych klęskami żywiołowymi według odpowiednich zasad i procedur⁵. Biuro do Spraw Usuwania Skutków Powodzi przeanalizowało i rozpatrzyło ponad 1600 wniosków o dofinansowanie zadań związanych z usuwaniem skutków powodzi oraz innych klęsk żywio-

³ Z. Piepiora, *Występowanie katastrof naturalnych na obszarze Polski i przeciwdziałanie ich skutkom*, [w:] Biblioteka Regionalisty nr 10, S. Korenik (red.), Wyd. UE Wrocławiu, Wrocław 2010, s. 157-173.

⁴ G. Tomaszewski, J. Warkocz, J. Winter, wyd. cyt., s. 7-8.

⁵ *Zasady i procedury ustalania szkód i szacowania strat spowodowanych klęskami żywiołowymi oraz ubiegania się o dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w dziedzinie remontów lub odbudowy uszkodzonych i zniszczonych obiektów budowlanych*, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Biuro do Spraw Usuwania Skutków Klęsk Żywiołowych, Warszawa 2008, s. 1.

Tabela 4. Wykonanie wydatków na usuwanie skutków klęsk żywiołowych w budżecie państwa według części w latach 2000-2004 w tysiącach zł (indeksowanych do 2011 r.)

Części budżetu państwa	2000	2001	2002	2003	2004
Kancelaria prezesa rady ministrów	0	13613	1805	1575	2086
Budownictwo, gospodarka przestrzenna i mieszkaniowa	0	0	0	0	4604
Gospodarka wodna	314421	394974	317553	363157	416895
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0	1391	0	440	801
Praca	0	464	0	0	0
Rozwój wsi	13933	1349	830	317	220
Rynki rolne	159483	0	0	0	0
Sprawiedliwość	0	1546	0	0	0
Szkolnictwo wyższe	0	1206	0	0	0
Transport	185587	144687	85267	0	0
Środowisko	64857	0	0	0	0
Sprawy wewnętrzne	2684	0	5716	23518	3845
Zdrowie	8564	0	0	0	0
Urząd mieszkalnictwa i rozwoju miast	5499	7026	10775	7051	0
Budżety wojewodów	0	0	0	0	0
Leśnictwo	0	0	254	125	0
Wytwarzanie energii elektrycznej, gazu i wody i zaopatrywanie w nie	0	0	467	283	457
Transport i łączność	128006	105595	93905	93616	93264
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	157002	0	4826	3592	3185
Gospodarka mieszkaniowa	15388	2758	953	674	632
Działalność usługowa	0	317	0	0	0
Administracja publiczna	0	2585	9780	352	0
Oświata i wychowanie	0	15585	1545	0	0
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0	1296	10654	402	21535
Oświata i wychowanie	15331	0	0	1358	409
Kultura i sztuka	7531	0	0	0	0
Ochrona zdrowia	18467	1034	0	5141	745
Opieka społeczna	256	62479	4997	13341	32332
Edukacyjna opieka wychowawcza	0	0	0	10	29
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0	3013	572	586	404
Kultura fizyczna i sport	2160	522	0	328	41
Administracja państwowa	3543	0	0	0	0
Rezerwy celowe	0	0	0	0	0
Rezerwa na usuwanie skutków klęsk żywiołowych	784644	529904	364622	322371	346077
Kredyt na usuwanie skutków klęsk żywiołowych	923347	557817	517881	681359	500718
Razem	2810703	1849162	1432402	1519596	1428281
Suma					9040144

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Sprawozdania z wykonania budżetu państwa za lata 2000-2004*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2001-2005.

lowych występujących od 2001 r. i wymagających realizacji w roku 2003. Weryfikacja tych wniosków opierała się na analizie wielkości strat poniesionych przez gminy w mieniu komunalnym oraz otrzymanej dotychczas pomocy finansowej. Uwzględniane były również przedłożone przez wojewodów listy priorytetowych zadań samorządów w tym zakresie. W lutym 2003 przyznano dotację w wysokości 42 267 900 zł dla 262 jednostek samorządu terytorialnego z 14 województw. W kwietniu 95 gmin i powiatów otrzymało łącznie dotację w wysokości ponad 9 mln zł⁶. W tabeli 4 przedstawiono wykonanie wydatków na usuwanie skutków klęsk żywiołowych w budżecie państwa według części w latach 2000-2004. Obecnie Rada Ministrów przy wsparciu Europejskiego Banku Inwestycyjnego realizuje „Program ochrony wąwozów lessowych”, w ramach którego dofinansowywane są zadania projektu „Osłona przeciwośuwiskowa”, które polegają na naprawie, odbudowie, budowie, przeniesieniu, stabilizacji i ulepszeniu infrastruktury publicznej zniszczonej bądź zagrożonej przez ruchy osuwiskowe ziemi lub erozję brzegu morskiego⁷. Innym realizowanym programem jest „Strategia modernizacji odrzańskiego systemu wodnego – Program dla Odry 2006”, którego celem jest zapobieżenie ponownemu występowaniu szkód w dorzeczu Odry w przyszłości, a także zapewnienie rozwoju całego regionu⁸ we współpracy z Republiką Federalną Niemiec i Republiką Czeską⁹.

Kolejnym programem realizowanym przez Radę Ministrów jest „Program ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły”. Program zakłada kompleksowe zagospodarowanie dorzecza górnej Wisły ze szczególnym uwzględnieniem aspektu ochrony przeciwpowodziowej na obszarze województw śląskiego, małopolskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego¹⁰.

Ostatnim z programów jest „Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław – do roku 2030 (z uwzględnieniem etapu 2015)”, tzw. program żuławski 2030. Jego celem jest umożliwienie harmonijnego funkcjonowania i kontynuacji

⁶ G. Tomaszewski, J. Warkocz, J. Winter, wyd. cyt., s. 8.

⁷ *Zasady i procedury dotyczące ubiegania się o dofinansowanie zadań Projektu „Osłona Przeciwośuwiskowa” polegających na naprawie, odbudowie, budowie, przeniesieniu, stabilizacji i ulepszeniu infrastruktury publicznej zniszczonej bądź zagrożonej przez ruchy osuwiskowe ziemi lub erozję brzegu morskiego obowiązujące w ramach: Część I – Komponent A projektu „Osłona Przeciwośuwiskowa” (finansowanie Likwidacji Skutków Osuwisk i Zapobiegania ich Występowaniu) – Kontrakt Finansowy nr 22.070 zawarty w dniu 3 czerwca 2003 r. między Rzeczpospolitą Polską a Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, Część II – zadania projektu „Osłona Przeciwośuwiskowa” finansowanych poza Komponentem A, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Biuro do Spraw Usuwania Skutków Klęsk Żywiołowych, Warszawa 2008, s. 1*

⁸ J. Zaleski, J. Winter, *Strategia modernizacji odrzańskiego systemu wodnego – Program dla Odry 2006*, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Ministerstwo Środowiska, Wrocław 2002, s. 4-5.

⁹ *Program dla Odry – 2006. Współpraca międzynarodowa*, <http://www.programodra.pl/ramka.htm>, 20.03.2011.

¹⁰ E. Nachlik (red.), *Program ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły na obszarze województw śląskiego, małopolskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego*, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa, luty 2008, s. 26-29.

zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego oraz bezpośrednia ochrona przed zagrożeniem powodziowym ludności i dóbr materialnych znajdujących się na terenie Żuław Wiślanych¹¹.

4. Podsumowanie

Analizując występowanie katastrof naturalnych na obszarze Polski i finansowanie usuwania ich skutków z budżetu państwa, można wysnuć następujące wnioski.

W ostatnich latach Polska doświadczyła wielu katastrof naturalnych. Powodują one cierpienie ludzi, szkody i często także zmiany związane z obszarem ich oddziaływania. Szkody powodowane przez kłęski żywiołowe niszczą infrastrukturę i pozbawiają Polskę środków z budżetu państwa, które mogłyby zostać przeznaczone na inne cele, przyczyniając się do wzrostu i rozwoju gospodarczego kraju.

Analizując relację budżetu na usuwanie skutków kłęsk żywiołowych w budżecie państwa według części w latach 2000-2004 po zmianach (7 422 367 tys. zł) do szkód spowodowanych przez katastrofy naturalne na obszarze Polski w latach 2000-2004 (2 100 150 tys. zł), można zauważyć, że pokryte zostaje 353% łącznych szkód spowodowanych przez katastrofy naturalne w wymienionym okresie. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku relacji wykonania wydatków na usuwanie skutków kłęsk żywiołowych w budżecie państwa według części w latach 2000-2004 (9 040 144 tys. zł) do szkód spowodowanych przez katastrofy naturalne na obszarze Polski w latach 2000-2004 (2 100 150 tys. zł). W tym przypadku pokryte zostaje 430% łącznych szkód spowodowanych przez katastrofy naturalne w wymienionym okresie. Rozpatrując uzyskane rezultaty w kontekście występujących w kolejnych latach katastrof naturalnych, możemy zadać pytanie, czy z finansowaniem usuwania skutków kłęsk żywiołowych wielokrotnie pokrywającym szkody realizowane są działania zmierzające do uniknięcia negatywnych konsekwencji w przyszłości.

Analizując relację budżetu na usuwanie skutków kłęsk żywiołowych w budżecie państwa według części w latach 2000-2004 po zmianach (7 422 367 tys. zł) do szkód spowodowanych przez katastrofy naturalne na obszarze Polski w latach 1919-2010 (2 479 8450 tys. zł), można zauważyć, że pokryte zostaje 30% łącznych szkód spowodowanych przez katastrofy naturalne w wymienionym okresie. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku relacji wykonania wydatków na usuwanie skutków kłęsk żywiołowych w budżecie państwa według części w latach 2000-2004 (9 040 144 tys. zł) do szkód spowodowanych przez katastrofy naturalne na obszarze Polski w latach 1919-2010 (2 479 8450 tys. zł). W tym przypadku pokryte zostaje 36% łącznych szkód spowodowanych przez katastrofy naturalne w wymienionym okresie. Uzyskane rezultaty w kontekście rezultatów uzyskanych wcześniej pokazują, że konieczne wydaje się zbadanie wydatków na usuwanie skutków kłęsk żywiołowych w budżecie państwa w relacji do szkód spowodowanych przez katastrofy naturalne na obszarze Polski w dłuższym okresie.

¹¹ Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku – Program Żuławski 2030, <http://www.gdansk.rzgw.gov.pl/index.php?mod=content&path=2,329,333#harmonogram>, 20.03.2011.

Literatura

EM-DAT: OFDA/CRED, <http://www.emdat.be>, 20.03.2011.

Nachlik E. (red.), *Program ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły na obszarze województw śląskiego, małopolskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego*, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa luty 2008.

Piepiora Z., *Występowanie katastrof naturalnych na obszarze Polski i przeciwdziałanie ich skutkom*, [w:] S. Korenik (red.), Biblioteka Regionalisty nr 10, Wyd. UE Wrocławiu, Wrocław 2010.

Program dla Odry – 2006. Współpraca międzynarodowa, <http://www.programodra.pl/ramka.htm>, 20.03.2011.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku – Program Żuławski 2030, <http://www.gdansk.rzgw.gov.pl/index.php?mod=content&path=2,329,333#harmonogram>, 20.03.2011.

Sprawozdania z wykonania budżetu państwa za lata 2000-2004, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2001-2005.

Tomaszewski G., Warkocz J., Winter J., *Usuwanie skutków powodzi i innych klęsk żywiołowych oraz zasady ich finansowania w latach 1997-2003*, Biuro do Spraw Usuwania Skutków Powodzi. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2003.

Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej, DzU 2002, nr 62, poz. 558 z późn. zm.

Zaleski J., Winter J., *Strategia modernizacji odrzańskiego systemu wodnego – Program dla Odry 2006*, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Ministerstwo Środowiska, Wrocław 2002.

Zasady i procedury ustalania szkód i szacowania strat spowodowanych klęskami żywiołowymi oraz ubiegania się o dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w dziedzinie remontów lub odbudowy uszkodzonych i zniszczonych obiektów budowlanych, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Biuro do Spraw Usuwania Skutków Klęsk Żywiołowych, Warszawa 2008.

Zasady i procedury dotyczące ubiegania się o dofinansowanie zadań Projektu „Ochrona Przeciwoświsłowska” polegających na naprawie, odbudowie, budowie, przeniesieniu, stabilizacji i ulepszeniu infrastruktury publicznej zniszczonej bądź zagrożonej przez ruchy osuwiskowe ziemi lub erozję brzegu morskiego obowiązujące w ramach: Część I – Komponent A projektu „Ochrona Przeciwoświsłowska” (finansowanie Likwidacji Skutków Osuwisk i Zapobiegania Ich Występowaniu) – Kontrakt Finansowy nr 22.070 zawarty w dniu 3 czerwca 2003 r. między Rzeczpospolitą Polską a Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, Część II – zadania projektu „Ochrona Przeciwoświsłowska” finansowanych poza Komponentem A, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Biuro do Spraw Usuwania Skutków Klęsk Żywiołowych, Warszawa 2008.

NATURAL DISASTERS IN POLAND AND THE FINANCE OF REMOVING THEIR EFFECTS FROM THE STATE BUDGET

Summary: In the recent years Poland has experienced a lot of natural disasters. They caused the suffering of people, the damages and often also the changes connected with the area of their influence. The article presents the occurrence of the natural disasters in Poland and their influence on the environment. In the next part it shows the finance of removing the effects of the natural disasters from the state budget according to its parts in the years 2000-2004.